

KĄ TURITE ŽINOTI PO NAUJŲJŲ METŲ PRADĖJUS VEIKTI JURIDINIŲ ASMENŲ REGISTRUI

TOMAS MELIAUSKAS, advokato padėjėjas

2003-12-12

Nuo 2004 m. sausio 1 d. savo veiklą pradės juridinių asmenų registras. Taip buvo nuspręsta 2003 m. lapkričio 12 d. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu Nr. 1407. Šio registro veiklos pradžia svarbi ne tik naujai besisteigiantiems juridiniams asmenims, bet ir visiems šiuo metu jau veikiančioms juridiniams asmenims.

Visiems juridiniams asmenims, filialams bei atstovyboms palapsniui bus keičiami registracijos kodai (naujieji kodai bus ilgesni). Nuo 2005 m. pradžios tokie nauji kodai bus suteikti visiems juridiniams asmenims, kurie kreipsis į juridinių asmenų registrą dėl duomenų ar dokumentų pakeitimo įregistravimo ar įrašymo. Tiems juridiniams asmenims, kurie kreipsis į registrą ir atnaujins savo duomenis iki 2005 m. pradžios naujas registravimo pažymėjimas bus išduodamas nemokamai (atlyginimo juridinių asmenų registro tvarkytojui VĮ "Registrų Centras" už juridinių asmenų ir jų padalinių registravimą ir naudojimąsi registravimo duomenimis mokėjimo tvarka ir dydžiai yra nustatyti 2003 m. balandžio 29 d. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu Nr. 544).

SVARBU: juridinis asmuo, filialas ar atstovybė privalės naudoti tik naująjį kodą nuo naujo registravimo pažymėjimo išdavimo dienos.

Nuo šiol steigiami juridiniai asmenys turėtų būti įregistruoti registre per 5 darbo dienas, gavus visus registracijai būtinus dokumentus. Tiesa iki 2004 m. liepos 1 d. registras tai galės atlikti per šiek tiek ilgesnį laiko tarpą - 10 dienų. Tokie patys terminai nustatyti ir juridinio asmens, filialo ar atstovybės išregistravimui. Tai susiję su tuo, jog steigiamų juridinių asmenų bei po reorganizacijos įsteigtų naujų juridinių asmenų duomenų tikrumą ir dokumentų atitikimą įstatymų reikalavimams tikrins nebe juridinių asmenų registras, o notari.

Visus dokumentus juridinių asmenų registrui bus galima pateikti bet kuriame VĮ "Registrų centras" padalinėje, o kreipiantis į juridinių asmenų registrą reikės naudoti nebe laisvos formos prašymus ir pranešimus, bet tik tokius, kurių standartines formas patvirtins teisingumo ministerija. Tai ji turėjo padaryti dar iki 2003 m. gruodžio pradžios.

Kai kuriuos dokumentus juridinių asmenų registrui reikės pateikinti ne tik popierine, bet ir skaitmenine forma: steigimo sandorio dokumentai, steigimo dokumentas, finansinė atskaitomybė, auditoriaus išvada ir audito ataskaita. Tiesa kokių konkrečiai skaitmeniniu formatu šiuos dokumentus reikės pateikinti kol kas nėra aišku.

Ne vėliau kaip nuo 2007 m. pradžios steigimo dokumentus,

prokūras, įmonės nuomos sutartis, finansines atskaitomybes, auditorių išvadas ir ataskaitas bei kitus dokumentus bus galima pateikti telekomunikacijų galiniais įrenginiais, t.y. naudojant elektroninį parašą.

Naujovė ir tai, jog pasikeitus juridinio asmens steigimo dokumentams, filialo ar atstovybės nuostatams registrui reikės pateikti ne tik po 2 egzempliorius steigimo dokumento pakeitimų, bet ir visą pakeistą steigimo dokumento (įstatų, statuto) tekstą (naują redakciją).

Pradėjus veikti juridinių asmenų registrui, nebereikės pateikinti informacijos apie juridinio asmens dalyvius, akcininkus užsieniečius. Akcininkas (nepriklausomai nuo to ar jis yra užsienietis ar ne) registre bus nurodomas tik tokiu atveju jei jis yra vienintelis tos akcinės ar uždarnosios akcinės bendrovės akcininkas.

Juridinių asmenų registras pradės kaupti ir šiuos naujus juridinių asmenų registravimo duomenis:

- valdymo organų nariai ir dalyviai, turintys teisę juridinio asmens vardu sudaryti sandorius, jų teisių ribos ir parašų pavyzdžiai;
- frančizės ir subfrančizės sutarčių sudarymo faktas;
- įmonės nuomos sutartys;
- prokūra (įgaliojimas juridinio asmens vardu ir interesais atlikti teisinius veiksmus, susijusius su jo verslu, įskaitant atstovavimą teisme ir kitose ne teismo institucijose) – duomenys apie prokuristą ir jo parašo pavyzdys.

SVARBU: pradėjus veikti juridinių asmenų registrui, iš esmės visi pelno siekiančių juridinių asmenų įgaliojimai turės atitikti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse prokūrai nustatytus reikalavimus.

SVARBU: metines finansines atskaitomybes už 2003 ir visus tolesnius finansinius metus reikės pateikinti ne tik valstybinei mokesčių inspekcijai, bet ir juridinių asmenų registrui tvarkomam VĮ "Registrų centras". Juridinių asmenų registrui šie finansinės atskaitomybės dokumentai turės būti pateikti per 30 dienų nuo to momento, kai juridinio asmens atitinkami organai juos patvirtins.

Pradėjus veikti juridinių asmenų registrui, atsiras galimybė juridiniam asmeniui nustatyti kiekybinį atstovavimą, t.y. taisyklę pagal kurią juridinio asmens vardu sandorius gali sudaryti tik keletas asmenų kartu – tokiu atveju, sandoris juridinio asmens vardu sudarytas tik vieno iš asmenų, turinčių teisę jį sudaryti, nesukurs prievolių juridiniam asmeniui. Tačiau tam reikės,

jog tokia taisyklė būtų nurodyta ir juridinio asmens steigimo dokumentuose (įstatuose, statute) ir atskirai juridinių asmenų registre.

Po naujųjų metų palaiptiesiems visiems šiuo metu veikiantiems juridiniams asmenims turėtų būti išsiųsti pranešimai prašant atnaujinti registro duomenis. Patartina nenumesti tokių pranešimų ir patiems savo iniciatyva atnaujinti juridinio asmens duomenis šiame registre. Gana dažnai juridinių asmenų atsakingi asmenys užmiršta pranešti apie pasikeitusius buveinės adresus, valdymo organų narius ir jų gyvenamąsias vietas ar kitus registracijos duomenis. Pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.70 straipsnis, esant bent vienai iš žemiau nurodytų sąlygų, juridinių asmenų registro tvarkytojui suteikia teisę pradėti juridinio asmens likvidavimo procedūras:

- juridinis asmuo per 5 metus neatnaujina savo duomenų registre ir yra pagrindas manyti, kad jis jokios veiklos nevykdo (pvz. mokesstinės atskaitomybės neteikimas, socialinio draudimo mokesčių nemokėjimas, juridinio asmens teisinės formos nepakeitimas įstatymų nustatytais atvejais ar įstatų nepakeitimas per įstatymų nustatytą laiką);
- finansinės atskaitomybės dokumentai nepateikiami ilgiau nei 2 metus ir juridinio asmens registro tvarkytojui nepranešama apie nepateikimo priežastis (taigi, jei laiku nepateiksite finansinės atskaitomybės turėsite juridinių asmenų registro tvarkytojui pateikti paaiškinimus, kodėl tai nebuvo padaryta laiku);
- valdymo organai negali priimti nutarimų, kadangi dėl valdymo organų narių atsistatydinimo kolegialiaame valdymo organe (valdyba, stebėtojų taryba) nėra kvorumo ar jei vienasmenis valdymo organas (administracijos vadovas) nėra paskirtas ir tai trunka ilgiau nei 6 mėnesius;
- registras juridinio asmens valdymo organų narių negali ilgiau nei 6 mėnesius surasti juridinio asmens buveinėje ir jų adresais, nurodytais registre.

Pranešimą apie likvidavimo procedūros inicijavimą registras šiame registre nurodytais juridinio asmens buveinės, valdymo organų narių adresais bei paskelbs viešai. Taigi, jei nuolat, laikantis įstatymų reikalavimų, neatnaujinsite juridinio asmens registravimo duomenų kils grėsmė, jog vieną dieną galite sužinoti, jog jūsų juridinis asmuo jau yra likviduotas.

Pažymėtina, jog pradėjus veikti juridinių asmenų registruoti registravimo duomenų tikslumas turėtų būti svarbus ir kitu aspektu. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 122 straipsnio 2 dalį juridiniams asmenims visi procesiniai dokumentai teikiami juridinių asmenų registre nurodytu buveinės adresu, o neradus juridinio asmens atstovų šiuo adresu dokumentai pateikiami juridinių asmenų registre nurodytiems administracijos vadovui arba valdymo organų (valdybos, stebėtojų tarybos) nariams, taip pat ir pilnamečiams jų šeimos nariams jų gyvenamosios vietos adresu. Taigi, jei neatnaujinsite savo duomenų juridinių asmenų registre ar jūsų pateikti duomenys bus klaidingi, gali būti, jog jūsų įmonei siunčiami procesiniai dokumentai (įskaitant ir ieškinius) gali laiku jūsų nepasiekti.

Civilinio proceso kodekse nustatyta, jog jei proceso šalies gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos, taip pat šaliai, kuri neturi jai atstovaujančio organo, bylą nagrinėjantis teismas suinteresuotos šalies prašymu gali paskirti kuratorių. Kodeksas taip pat numato, jog procesiniai dokumentai yra laikomi įteiktais šaliai nuo jų įteikimo kuratoriui dienos. Taigi, jei juridinio asmens duomenys registre buvo neatnaujinti ir tokio asmens atstovai nesužinojo apie juridiniam asmeniui paskirtą kuratorių (informacija skelbiama teismo skelbimų lentoje ir viename iš pagrindinių Lietuvos dienraščių), teisme kuratorius turės ginti tokį juridinį asmenį tik remiantis tais dokumentais, kuriuos jam pateiks kitos proceso šalys, o teismas galutinį sprendimą priims tokiam juridiniam asmeniui nedalyvaujant.

SVARBU: juridinių asmenų registro duomenys nurodyti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.66 straipsnio 5 dalyje įsigalios nuo jų įregistravimo. Taigi, valdymo organų nariai, taip pat valdymo organų nariai ir dalyviai, turintys teisę sudaryti sandorius juridinio asmens vardu įgys teises ir pareigas ne nuo jų išrinkimo ar paskyrimo, bet nuo tokių duomenų įregistravimo juridinių asmenų registre.

Keičiasi ir juridinio asmens pavadinimo registravimo tvarka. Firmos vardo atskirai nebereikės registruoti firmų vardų registre tvarkomame valstybinio patentų biuro, o jis bus registruojamas kartu su juridiniu asmeniu ar pakeistais steigimo dokumentais juridinių asmenų registre. Taigi, ir papildomai mokėti už firmos vardo įregistravimą nereikės.

SVARBU: nuo šiol juridinių asmenų registras nebetikrins ar registruojamas juridinio asmens pavadinimas atitinka civilinio kodekso ir kitų įstatymų nustatytus reikalavimus, išskyrus reikalavimą dėl pavadinimo tapatumo kitų juridinių asmenų pavadinimams, prekių ar paslaugų ženklams. Registras neregistruos juridinio asmens pavadinimo tik, jei nėra gauti reikalingi leidimai naudoti kai kuriuos žodžius pavadinime (žodžiai “Lietuva”, “Lietuvos Respublika” – teisingumo ministro leidimas; žodis “katalikų” – Katalikų Bažnyčios vyskupo sutikimas).

Tuo būdu visa atsakomybė už juridinio asmens pavadinimo atitikimą viešajai tvarkai ir gerai moralei, lietuvių bendrinės kalbos normoms, visuomenės klaidinimą dėl pavadinimo panašumo (ne tapatumo) į kitų juridinių asmenų pavadinimus ir prekių bei paslaugų ženklus bei už kitų įstatymų nustatytų apribojimų pažeidimus perkeliama juridiniam asmeniui.

Supaprastėja juridinių asmenų išregistravimo tvarka, kadangi registruoti nereikės pateikti pažymos iš valstybinės mokesčių inspekcijos apie atsiskaitymą su biudžetu, bankų pažymų apie uždarytas sąskaitas, policijos išduoto kvito apie antspaudą sunaikinimą, aplinkos ministerijos pažymos, teritorinės muitinės pažymos. Tiesa, reikės papildomai pateikti teritorinio archyvo išduotą pažymą apie dokumentų atidavimą saugoti.